COLOCVIUL ICOM „MUZEUL DE ARTĂ MODERNĂ ȘI SOCIETATEA CONTEMPORANĂ"

Întîlnirile membrilor Comitetului Internațional al Muzeelor (ICOM), axate pe diferite probleme, au devenit de mult o tradiție și o necesitate. Dezbateri ample pe marginea unor rapoarte prezentate, vizitări de muzee și expoziții în țara gazdă, stabilirea de relații colegiale și de colaborare între participanții din diferite țări, aceasta e, în general, schema — simplist prezentată — a unor astfel de reuniuni.

În realitate și din fericire, aceste acțiuni sînt mult mai complexe, fiind precedate de o etapă îndelungată de pregătire: precizarea temelor de tratat, pe baza unor întîlniri de lucru restrînse ale respectivului comitet, selectarea referatelor etc. — și, mai ales, prezintă o maximă importanță prin rezultatele ce decurg.

În urma studierii reacțiilor îngrijorătoare ale publicului față de arta modernă, dovedind de multe ori incomprehensiune și ignoranță cvasitotale, Comitetul internațional pentru muzeele și colecțiile de artă modernă a organizat un colocviu cu titlul «Muzeul de artă modernă și societatea contemporană», între 9—12 decembrie 1969 la Bruxelles, la Musées royaux des beaux-arts de Belgique.

Încă din Cuvîntul introductiv, președintele acestui Comitet, dr. H. Leppien, director la Kunsthalle-Köln, a subliniat că scopul colocviului este acela de a ajuta muzeele de artă modernă să devină lăcașuri de comunicare între operele artiștilor moderni și artiștii înșiși, pe de o parte și societatea contemporană pe de altă parte.

Colocviul a fost axat pe două teme generale: «Opinia publică privind arta modernă și publicul său» și «Muzeul de artă modernă în serviciul publicului». În cadrul primei teme s-au dezbătut rezultatele anchetei efectuate la Toronto în 1965—1969 cu privire la «Atitudinea publicului față de arta modernă» și care a urmărit precizarea unor metode valabile pentru înregistrarea reacțiilor publicului, metode care să poată fi aplicate oriunde. Pe baza unor seturi de reproduceri, s-a făcut un sondaj de opinii cuprinzînd 500 persoane, în prima fază a anchetei, urmărindu-se ca în faza a doua să se organizeze discuții în grup (de aprox. 12 persoane), care vor fi înregistrate și apoi analizate, cu ajutorul ordinatoarelor. Aceste date vor putea fi utilizate de către personalul muzeelor, permițîndu-le o mai bună orientare artistico-educativă a publicului. Cei doi raportori, Th. Allen Heinrich, profesor la Institutul de istoria artei la Universitatea York din Toronto și Duncan F. Cameron, directorul Conferinței canadiene a artelor din Toronto, au precizat că rezultatele acestei prime anchete au fost pozitive, metodologia utilizată permițînd să se înregistreze statistic reacțiile publicului.

La discuții, prof. R. Stanislawski, directorul Muzeului de artă din Lodz, a înfățișat modul în care s-a întreprins o anchetă asemănătoare și în Polonia, ale cărei rezultate sînt încă în studiu. La Bordeaux, Serviciul de afaceri culturale al orașului în colaborare cu Musées Classés (Gilberte Martin-Méri) a întocmit un chestionar cultural complex, cu privire la douăsprezece activități și clasamentul lor de la 1 la 12 în aprecierea publicului. Din cele opt mii de răspunsuri primite la o sută de mii formulare expediate a reieșit că muzeul ocupă locul zece după cinema, muzică, teatru, televiziune etc.

Un alt material important a fost cel referitor la a doua temă a colocviului, și anume «Prezentarea colecției și a expozițiilor», susținut de către L. Dosi-Delfini, de la Muzeul comunal din Haga. În 1969 a fost creat la acest muzeu un centru de documentare pentru toate expozițiile de artă modernă, în primul rînd din muzeul propriu, dar și din muzeele celorlalte țări europene, fiind incluse și bienalele, trienalele etc.; de asemenea sînt adunate datele privitoare la construcția de noi muzee.

Dosarele documentare cuprind fotografii ale expoziției, afișul, un plan, o scurtă expunere a principiilor organizatorice, catalogul, un raport cu datele administrative ca și detalii tehnice (un nou sistem de iluminat, o vitrină de tip nou etc). Astfel, datorită acestui centru, orice experiență muzeală reușită și înregistrată aici va putea fi aplicată oricînd de către oricare muzeu; de asemenea, pe baza cunoașterii aprofundate a datelor tehnice arhitectonice, va fi posibilă o colaborare rodnică între muzeografi, arhitecți și tehnicieni. O fișă-tip anchetă a fost împărțită participanților la colocviu, pentru a-și exprima părerea în legătură cu acest centru ca și adeziunea în vederea colaborării la strîngerea de noi date.

Tot pe tema prezentării expozițiilor, dr. Norman Reid, directorul de la Tate Gallery — Londra a ridicat unele probleme importante și anume dacă tendința actuală de «punere în scenă» elaborată, de recreare a unui mediu artistic în jurul operei de artă nu e cumva exagerată, ducînd uneori la ridiculizarea sau minimalizarea operei de artă.

De asemenea, scoaterea unor opere din circuitul permanent pentru organizarea expozițiilor temporare are ca rezultat dezamăgirea vizitatorilor, care vin special să le vadă, iar pe de altă parte transportul lor este totuși riscant.

Același punct de vedere îl susține și dr. Ph. Roberts-Jones, director la Musées royaux des beaux — arts din Bruxelles, conchizînd totuși că aceste expoziții temporare «sînt un rău necesar»

Un alt capitol de activitate al muzeelor, în afară de expozițiile temporare, îl constituie activitățile complementare. Situația în acest domeniu în Franța a fost prezentată de P. Gaudibert, directorul Muzeului de artă modernă al orașului Paris (Le Musée d'art moderne de la ville de Paris).

La acest muzeu, încă din 1967, s-a organizat o experiență interesantă — ARC — Animation — Recherche-Confrontation — la care sînt angrenate în primul rînd artele plastice dar și teatrul-laborator, muzica — concerte de muzică contemporană, dansul, cinematograful — filme experimentale realizate de artiști, ca și întîlniri cu regizori de teatru, dirijori, interpreți.

Noțiunea de «animare» a muzeului comportă transformarea sa într-un loc de dezbateri, confruntări între public, creatori și critici, fiind atrase și școlile — învățămîntul mediu și superior. Așa a apărut o nouă formulă expozițională — «Atelierul la muzeu» — prin care un pictor își expune sumar, într-o seară, operele la muzeu și le comentează în fața publicului. Muzeul de artă modernă tinde astfel să devină un centru cultural viu, un laborator plastic experimental, avînd loc o «mutație calitativă».

Aceeași lărgire a conceptului muzeistic, depășirea fazei staționare, de colecționare, a muzeului de artă modernă, prin participarea activă la procesul de creație artistică, devenind astfel un muzeu—șantier, preconizează și dr. Werner Hofmann din Hamburg.

De asemenea, va trebui aplicată o nouă concepție arhitectonică menită să faciliteze vizitatorului posibilitățile de înțelegere și de informare.

«Copilul în muzeul de artă modernă», raportul Mariei Janse, șefa serviciului educativ la Muzeul Boymans — van Beuningen din Rotterdam, a ridicat de

https://biblioteca-digitala.ro

fapt o problemă majoră, comună tuturor muzeelor, indiferent de profil, și anume aceea a atragerii copiilor la muzee și a atitudinii educative de adoptat față de ei.

Studiind reacțiile lor după vizitele ghidate, s-au înregistrat rezultate îmbucurătoare în ceea ce privește cunoștințele căpătate, dorința de a reveni, dar s-a văzut și o teamă față de muzeu, considerat încă un loc pentru adulți, un «templu» tăcut și învechit. În acest sens trebuie făcute eforturi de către muzeu, dar și de școli și familie, pentru ca tinerii vizitatori să nu se mai simtă străini, într-un mediu ostil, și să revină cu plăcere.

În cadrul temei «Muzeul de artă modernă ca centru de cercetare și de documentare», dr. Francine-Claire Legrand, conservatoare la Muzeul de artă modernă din Bruxelles a prezentat organizarea și scopurile arhivei documentare privind arta contemporană în Belgia, existentă la Musées royaux des beaux — arts.

Tot ce are legătură cu operele de artă și autorii lor — corespondență, fotografii, afișe și invitații la expoziții, texte critice, presă etc. este adunat și studiat aici, iar unele piese sînt expuse, pentru a se creia un contact mai strîns al publicului cu opera de artă. În viitor se prevede și achiziționarea de filme TV, benzi sonore de actualități, precum și organizarea de expoziții didactice itinerante pe bază de reproduceri de opere de artă și piese de arhivă.

Responsabilul Grupului de lucru pentru documentarea privind arta modernă — ICOM, Franco Russoli, directorul Pinacotecii Brera — Milano, a arătat necesitatea imperioasă a organizării unui centru de documentare internațional și a publicării unui repertoriu — index al documentării aflate în muzee, acțiuni ce vor trebui realizate în colaborare cu AICA (Asociația internațională a criticilor de artă). O fișă — tip foarte completă a fost elaborată pentru a fi trimisă la toate muzeele de artă modernă, rugate să informeze centrul asupra documentării pe care o posedă. Aceste ultime puncte dezbătute au fost incluse în moțiunile adoptate la sfîrșitul colocviului, ca fiind de extremă importanță și urmînd să fie puse în practică în viitorul apropiat.

Pe baza referatelor și discuțiilor din cele patru zile de lucru, la care au participat activ directorul ICOM-ului, Hugues de Varine-Bohan, ca și consilierul permanent ICOM, dr. Georges H. Riviere, s-au stabilit și următoarele moțiuni: Se vor continua lucrările fazei a doua a anchetei-pilot din Toronto, urmînd ca rezultatele să fie prezentate la cea de-a IX-a Adunare generală ICOM din 1971; s-a respins total ideea organizării de muzee speciale pentru copii, deoarece aceasta ar echivala cu recunoașterea incapacității muzeelor de a găsi mijloacele necesare de comunicare cu aceștia, în schimb se recomandă muzeelor de artă modernă să-și îmbunătățească metodele în domeniul educației muzeale; se exprimă interesul Comitetului pentru crearea unui Institut internațional de arhitectură a muzeelor, pentru documentare, informare și publicare; o altă acțiune va fi urmărită direct de Comitet, și anume prezentarea artei moderne în mod istoric — programul Muzeului de artă modernă al orașului Paris.

Următorul colocviu al Comitetului va avea loc în 1971 la Lodz — Polonia, pe tema «Muzeul de artă modernă și artistul».

★

În fiecare zi a colocviului, după terminarea discuțiilor, gazdele belgiene au organizat, cu o extremă amabilitate, vizitarea unor importante colecții particulare și a unor monumente de arhitectură. La L'Hôtel Perrier, o clădire avînd în interior picturi murale de Pol Delvaux se află o colecție de artă modernă — picturi de Magritte, Delvaux, sculpturi de Archipenko, Berrocal, Manzù.

L'Hôtel Solvay, construit de arhitectul Victor Horta între 1895 — 1900, este caracteristic pentru curentul «L'Art nouveau» în Belgia și conține o colecție de pictură și sculptură modernă belgiană, vase Gallé, afișe din 1900, bijuterii.

O altă vizită a fost făcută la Banque de Paris et des Pays Bas, unde se află foarte bine reprezentată arta modernă belgiană cu picturi de V. Sevranckx, J. Lacasse, J. Peeters, P. van Hoeydonck, Vic Gentils, O. Landuyt, Jan Burssens, E. van Anderlecht, Louis van Lint, Serge Vandercam, P. Alechinski. Una din cele mai frumoase construcții moderne, Banca Lambert, terminată în 1964, găzduiește și o excepțional de bogată colecție de artă. Pe săli, în birouri, sau în apartamentul privat al baronului Lambert pot fi văzute, alături de mobilier de stil ultramodern, sculpturi thailandeze, tibetane, stampe japoneze, picturi — de la operele lui Chagall, Picasso, Mirò, Magritte, Delvaux, la Bacon, Matta, Lichtenstein. În fața băncii se află o sculptură de Henri Moore, o încăpere întreagă conține statui de Giacometti, iar în alte părți pot fi văzute sculpturi de Berrocal, Manzù, Chillida. Alături de numeroase cărți, rare în biblioteca privată se află importante opere de artă africană și precolumbiană.

★

Prin problematica majoră, vivacitatea discuțiilor, importanța moțiunilor adoptate, ca și prin modul deosebit de organizare și gentilețea gazdelor, care a depășit formalitatea obligațiilor profesionale, colocviul de la Bruxelles se înscrie ca o manifestare de seamă ICOM.

V. BUȘILĂ

SESIUNEA DE COMUNICĂRI A MUZEULUI JUDEȚEAN BRAȘOV

În zilele de 6 și 7 decembrie 1969 s-a desfășurat la Brașov sesiunea de comunicări științifice organizată de Comitetul județean pentru cultură și artă.

La această sesiune au luat parte profesori, cercetători de la institutele Academiei din București și Cluj, precum și cadrele de specialitate de la muzeele din județ.

După cuvîntul de deschidere, rostit de președintele Comitetului pentru cultură și artă, Ioan Ghiran, au urmat comunicările:

Ion Ardeleanu — «Raportul dintre istoria națională și locală în muzee»; Vasile Netea — «Activitatea lui A. T. Laurian la Magazinul Istoric pentru Dacia»; Georgeta Penelea — «Schimburi comerciale între Țările Române și Transilvania prin vama Bran în perioada regulamentară 1831—1860»; Emil Micu — «Activitatea revoluționară a lui Alexandru Bujor în Italia pentru formarea statului național unitar român».

În continuare, lucrările sesiunii s-au desfășurat în cadrul următoarelor secții: istorie: Mariana Marcu — «Cultura Coțofeni în Țara Bîrsei»; George Togan — «Arheologia perioadei de trecere spre feudalism în bazinul Tîrnavelor (sec. IV—X)» Zoltàn Székely — «Descoperirile arheologice din sec. VI—VIII în sud-estul Transilvaniei»; Ioan Pop — «Contribuții la istoria Brașovului în sec. IX-XII»; Florea Costea — «Date privind censul în satele domeniului Bran între anii 1561—1575»; Valentina Popa — «Aspecte privind situația social-economică a Țării Făgărașului în evul mediu»; Nicolae Moraru — «Importanța hărților în muzeu»; ing. Dinu Moraru — «Studiu statistic asupra repartiției teritoriale a construcțiilor istorice în România»; Cornelia Bodea — «Brașovul și unitatea națională în anii revoluției»; Gheorghe Șelaru — «Efectele războiului vamal asupra economiei brașovene»; Nicolae Bărbuță — «Date noi referitoare la conferința fruntașilor Partidului Național Român. Sibiu, 14 iunie 1899»; Alexandru Porțianu — «Poziția mișcării socialiste din Transilvania față de problema agrară în anii 1917—1918»; Dorica Bucur — «Contribuții arhivistice întreprinse în arhivele statului Brașov, referitoare la mișcarea muncitorească și activitatea P. C. R. între anii 1929—1933»; Elisabeta Ioniță — «Congresul sindicatelor C. F. R. — Brașov, 1936»; Stelian Popescu — «Ecoul mișcării de rezistență din România în presa străină»; Mircea Băltescu — «Contribuții privind lupta anti-

https://biblioteca-digitala.ro